

ORİJİNAL ARAŞTIRMA ORIGINAL RESEARCH

DOI: 10.5336/nurses.2025-110496

İntörn Hemşirelik Öğrencilerinin Mezuniyet Sonrası Kariyer Planlamaya Yönelik Görüşleri: Tanımlayıcı Araştırma

Intern Nursing Students' Views on Postgraduate Career Planning: Descriptive Research

¹ Sibel SERÇE^a, ² Hatice GÜZEL^b, ³ Özlem OVAYOLU^a, ⁴ Nimet OVAYOLU^b, ⁵ Sema AYTAÇ^a

^aGaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği AD, Gaziantep, Türkiye

^bSANKO Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği AD, Gaziantep, Türkiye

ÖZET Amaç: Bu araştırma, son sınıf hemşirelik öğrencilerinin kariyer planlamaya yönelik kararını değerlendirmek amacıyla gerçekleştirildi. **Gereç ve Yöntemler:** Araştırma bir devlet üniversitesinin son sınıf hemşirelik öğrencileri ile Nisan-Mayıs 2023 tarihleri arasında tanımlayıcı tipte yapıldı. Araştırma öncesi güç analizi ($\alpha=0,05$, $1-\beta=90$) yapılarak, çalışma 230 öğrenci ile tamamlandı. Araştırmanın verileri, literatür doğrultusunda hazırlanan "soru formu" ve "Kariyer Kararı Ölçeği (KKÖ)" ile her bir öğrencinin cep telefonuna veri toplama araçlarının linki ulaştırılarak ve katılımcıların formları eksiksiz bir şekilde doldurup, araştırmacıya tekrar mail yoluyla göndermesi sağlanarak toplandı. KKÖ'den alınabilecek toplam puan 30-150; "bilinçli kariyer kararı" alt boyutu için alınabilecek toplam puan 13-65, "bilinçsiz kariyer kararı" alt boyutu için 11-55, "çevresel etkenler" alt boyutu için 6-30 arasında değişmektedir. Puan arttıkça kariyer kararı alabilme oranı da yükselmektedir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiklerden sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanıldı. Soru formu ve ölçek toplam ve alt boyut puan ortalamalarını karşılaştırmak için Student t, tek yönlü varyans analizi, Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis testleri ve korelasyon analizi uygulandı. **Bulgular:** Öğrencilerin KKÖ toplam puan ortalamasının $92,51 \pm 14,38$ olduğu, meslek lisesi mezunu, orta gelir düzeyine sahip, babasının öğrenim düzeyi lise olan, kendi kariyer planlamasını yapan, ailesinde kariyer yapan birey bulunan, akademisyen olmak isteyen ve kariyer planlama konusunda danışmanlığa ihtiyaç duyanların, KKÖ toplam puan ortalamasının daha yüksek ve anlamlı olduğu tespit edildi. **Sonuç:** Hemşirelik öğrencilerinin, kariyer kararı puan ortalamasının yüksek olduğu ve bu kararın öğrencilere ait bazı faktörlerden etkilendiği saptandı. Dolayısıyla öğrencilerin eğitim süreçleri içerisinde kariyer kararlarını ve bunu etkileyen faktörlerin belirlenerek buna yönelik danışmanlık ve eğitim hizmetlerinin verilmesi son derece önemlidir.

ABSTRACT Objective: This study was conducted to evaluate the career planning decisions of senior nursing students. **Material and Methods:** The study was conducted as a descriptive type with senior nursing students of a state university between April-May 2023. A power analysis ($\alpha=0.05$, $1-\beta=90$) was conducted before the study and the study was completed with 230 students. The data of the study were collected with the "questionnaire" and "Career Decision Scale (CDS)" prepared in line with the literature by sending the link of the data collection tools to each student's mobile phone and ensuring that the participants filled out the forms completely and sent them back to the researcher via e-mail. The total score that can be obtained from the CDS is between 30-150; the total score that can be obtained for the "conscious career decision" sub-dimension varies between 13-65, for the "unconscious career decision" sub-dimension between 11-55, and for the "environmental factors" sub-dimension between 6-30. As the score increases, the rate of being able to make a career decision also increases. Descriptive statistics such as number, percentage, mean, and standard deviation were used in the evaluation of the data. Student t, one way analysis of variance, Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis tests and correlation analysis were applied to compare the total and sub-dimension score averages of the questionnaire and scale. **Results:** It was determined that the CDS total score average of the students was 92.51 ± 14.38 , and that the students who graduated from vocational high school, had a middle income level, had a father with a high school education level, made their own career plans, had a career member in their family, wanted to be an academicien and needed consultancy in career planning had higher and more significant CDS total score average. **Conclusion:** It was determined that the career decision score average of nursing students was high and that this decision was affected by some factors belonging to the students. Therefore, it is extremely important to determine the career decisions of students and the factors that affect them during their education process and to provide consultancy and education services accordingly.

Anahtar Kelimeler: Kariyer seçimi; öğrenci; hemşirelik

Keywords: Career choice; student; nursing

Correspondence: Sibel SERÇE

Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği AD, Gaziantep, Türkiye

E-mail: s_serce80@hotmail.com

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences.

Received: 18 Mar 2025

Accepted: 26 May 2025

Available online: 02 Sep 2025

2146-8893 / Copyright © 2025 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Kariyer, bireyin tercih ettiği mesleğe yönelik beklentilerini gerçekleştirebilmek için gerekli olan bilgi, beceri, yetenek ve motivasyonla donatılarak ilerlemesi olarak tanımlanmaktadır. Kariyer planlama ise, bireyin öz değerlendirme ve hedef belirleme sürecini içermektedir.^{1,2} Özellikle üniversite öğrencilerinin mezuniyet sonrası çalışacağı alana yönelik beceriler geliştirmesi, kolaylıkla iş bulabilmesi ve iş yaşamına daha kolay uyum sağlayabilmesi için lisans eğitim sürecinde kariyer planlamasının yapılması oldukça önemlidir.³ Günümüzde gelişen sanayi, teknoloji, iletişim, eğitim ve sağlık alanındaki yeniliklerin yanı sıra, iletişimin çok yönlü olması, sosyal medyanın aktif kullanılması, bilgiye ulaşmanın kolaylaşması, yapay zekâ gibi etmenler iş ile birlikte sosyal yaşamın yapısını da farklılaştırmaktadır. Dolayısıyla üniversite öğrencilerinde kariyer planlamalarının mezuniyet öncesi yapılması oldukça önemlidir.⁴ Özellikle sağlık sistemi içerisinde kesintisiz hizmet verecek olan hemşirelik öğrencilerinin, gelişen sağlık bakım sistemi içerisinde liderlik özelliği olan, eleştirel düşünebilen, teknolojik araç-gereçleri doğru ve etkin kullanabilen, çözüm odaklı, hasta gereksinimlerine uygun, güvenilir ve kaliteli bakım verebilen hemşirelere gereksinim duyulmaktadır.⁵ Bu nedenle hemşirelik eğitimi veren kurumlarda, öğrencilerin kariyer planlaması yapabileceği alanlara yönelik, yenilikçi uygulamaları müfredata dâhil ederek ihtiyaç duyulan nitelikte hemşireler yetiştirmeye odaklanması gerekmektedir.^{5,6} Literatürde de, öğrencilerin kariyer planlama konusunda yeterli farkındalığa sahip olmadıkları ve çoğunun kariyer planlamalarını mezuniyet sonrasına bıraktığı tespit edilmiştir.³ Hemşirelerin, mesleğini severek ve isteyerek yürütmesi mesleğin gelişmesi ve profesyonelleşmesinde önemli rol oynamaktadır. Meslek adaylarının, öğrencilik sürecinden itibaren kariyerlerini planlamaları, onların hem bireysel gelişimlerini destekleyecek, olumsuz yargılardan uzaklaştıracak, mesleki ve kurumsal gelişmeye ivme kazandıracaktır.⁷ Dolayısıyla hemşirelik öğrencilerinin öncelikle kariyer planlamaya ilişkin gereksinimlerinin analiz edilmesi ve bu doğrultuda planlamaların yapılması daha verimli olacaktır.⁸ Bu nedenle bu çalışma, son sınıf hemşirelik öğrencilerinin mezuniyet sonrası kariyer planlamaya yönelik görüşlerini değerlendirmek amacıyla yapıldı.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma bir devlet üniversitesinin son sınıf hemşirelik öğrencileri ile Nisan-Mayıs 2023 tarihleri arasında tanımlayıcı tipte yapıldı. Araştırmanın evrenini, son sınıfta okuyan hemşirelik öğrencilerinin tamamı (n=235) oluşturmuş olup, güç analizi ($\alpha=0.05$, $1-\beta=95$) sonucunda örneklem sayısı 147 olarak hesaplandı. Çalışma 230 öğrencinin katılımı ile tamamlandı. Araştırmanın verileri, literatür doğrultusunda hazırlanan “soru formu” ve “Kariyer Kararı Ölçeği (KKÖ)” ile araştırmacı tarafından her bir öğrencinin cep telefonuna veri toplama araçlarının linki ulaştırılarak ve katılımcıların formları eksiksiz bir şekilde doldurup, araştırmacıya tekrar mail yoluyla göndermesi sağlanarak toplandı. Araştırmaya hemşirelik bölümü son sınıfta okuyan intörn hemşirelik öğrencileri, internet erişimi olan bir cihaza sahip ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrenciler dâhil edilmiş olup, bu kriterleri taşımayanlar çalışma dışında bırakıldı (n=5).

ARAŞTIRMANIN DEĞİŞKENLERİ

Öğrencilerin sosyodemografik özellikleri ve kariyer geliştirmeye ilişkin görüşleri araştırmanın bağımsız değişkenleri olup, bağımlı değişkeni ise KKÖ puan ortalamasıdır.

VERİ TOPLAMA ARAÇI

Soru Formu: Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan bu form, öğrencilerin sosyodemografik özellikleri, akademik ve kariyer planlamaya yönelik süreçlerini içeren 21 sorudan oluşmaktadır.⁶

Kariyer Kararı Ölçeği: Yusupu tarafından 2015 yılında geliştirilen ve aynı kişi tarafından Türkçe geçerlik güvenirliği yapılan KKÖ, “bilinçli kariyer kararı” (13 madde), “bilinçsiz kariyer kararı” (11 Madde) ve “çevresel etkenler” (6 madde) faktörleri olmak üzere 3 alt boyut ve toplam 30 maddeden oluşmaktadır. 5’li Likert (1=Bana hiç uygun değil, 2=Bana pek uygun değil, 3=Bana biraz uygun, 4=Bana çoğunlukla uygun, 5=Bana tamamen uygun) tipte olup, ölçekten alınabilecek en düşük puan 30, en yüksek puan ise 150’dir. KKÖ’den alınabilecek

toplam puan 30-150; “bilinçli kariyer kararı” alt boyutu için alınabilecek toplam puan 13-65, “bilinçsiz kariyer kararı” alt boyutu için 11-55, “çevresel etkenler” alt boyutu için 6-30 arasında değişmektedir. KKÖ’de “bilinçsiz kariyer kararı” alt boyutunun tüm maddeleri ters çevrilerek bilinçli kariyer kararı ve çevresel etkenler alt boyutlarının maddeleri ise olduğu gibi puanlanarak değerlendirilmektedir. Her bir maddeye verilen yanıtların puanları toplanarak toplam ölçek puanı elde edilmektedir. Bu çalışma için hesaplanan Cronbach alfa değeri 0,853’dir.⁹

VERİLERİN ANALİZİ

Tanımlayıcı istatistikler (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanıldı. Soru formu ve ölçek toplam ve alt boyut puan ortalamalarını karşılaştırmak için Student t, tek yönlü varyans analizi ve verilerin normal dağılım göstermemesi sebebiyle Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis testleri ve korelasyon analizi uygulandı.

ARAŞTIRMANIN ETİK İLKELERİ

Araştırma Helsinki Deklarasyonu bildirgesi doğrultusunda yapıldı. SANKO Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulundan (tarih: 13 Temmuz 2022; no: 2022/07) izin alındı. Ayrıca kurumdan ve öğrencilerden çalışmanın amacı ile ilgili bilgi verildikten sonra gerekli izinler alındı.

BULGULAR

Araştırmaya katılan son sınıf hemşirelik öğrencilerinin %70,4’ünün kadın, %73’ünün Anadolu lisesi mezunu, %81,3’ünün çekirdek aile tipine sahip, %97’sinin daha önce üniversite okumadığı, %66,5’inin şehirde ve %46,8’inin ailesiyle yaşadığı, %76,5’inin ailedeki birey sayısının 5 ve üzerinde, %46,1’inin babasının, %52,2’sinin annesinin ilköğretim mezunu ve %63,9’unun da ailesinin orta düzey gelire sahip olduğu belirlendi. Meslek lisesi mezunu (p=0,027), daha önce üniversite okuyan (p=0,017), ailedeki birey sayısı 2 (p=0,021), babası en az ortaokul mezunu (p=0,009) ve ailesinin gelir düzeyi orta olan (p=0,001) öğrencilerin; bilinçli kariyer kararı alt boyut puan ortalaması daha yüksek bulunurken, geniş ailede yaşayan (p=0,004), babasının öğrenim düzeyi lise olan (p=0,015) öğrencilerin bilinçsiz kariyer ka-

rarı alt boyut puan ortalamasının daha yüksek olduğu saptandı. Geniş ailede yaşayan (p=0,012), annesinin öğrenim düzeyi lise olan (p=0,055) öğrencilerinde çevresel etkenler alt boyut puan ortalamasının daha yüksek olduğu tespit edildi. Meslek lisesi mezunu (p=0,034), 2 kişilik ailede yaşayan (p=0,035), babasının öğrenim düzeyi lise olan (p=0,014) ve orta gelir düzeyine sahip (p=0,027) öğrencilerin ise KKÖ toplam puan ortalamasının daha yüksek olduğu bulundu (Tablo 1).

Öğrencilerin %47,8’inin öğrenim gördüğü bölümü iş bulma olanağının yüksek olması sebebiyle tercih ettiği, %48,7’sinin orta düzeyde akademik başarıya sahip olduğu, %60,9’unun öğrenci kulüp, dernek ve vakıflar tarafından düzenlenen etkinliklere katıldığı, %40’inin kariyer planlaması yaptığı, %63’ünün ailesinde kariyer yapan birey olmadığı, %26,5’inin geleceğe yönelik kariyer hedefleri arasında meslekte başarılı olmak istediği, %57’sinin öğrenim gördüğü bölümde kariyer planlamasına yönelik eğitim almadığı, %83,9’unun kariyer planlamasına yönelik verilen eğitimi yeterli bulmadığı ve %50,9’unun da kariyer planlamaya yönelik danışmanlığa ihtiyacının olduğu saptandı.

Akademik başarısı iyi olan (p=0,009), üniversitedeki öğrenci kulüpleri, dernek ve vakıflar tarafından düzenlenen etkinliklere katılan (p=0,023), geleceğe dair kariyer planlamasını yapan (p=0,001), aile üyeleri arasında kariyer yapan (p=0,001), akademisyen olmak isteyen (p=0,001) ve kariyer planlamaya yönelik danışmanlık ihtiyacı duyan öğrencilerin (p=0,004) bilinçli kariyer kararı alt boyut puan ortalamasının daha yüksek olduğu saptandı. Kariyer planlaması yapma konusunda kararsız olan (p=0,002), öğrenim gördüğü bölümde kariyer planlamasına yönelik eğitim almayan (p=0,001) ve bu konuda danışmanlık almada kararsız olan (p=0,001) öğrencilerin bilinçsiz kariyer kararı alt boyut puan ortalamasının daha yüksek olduğu tespit edildi. Çevresel etkenler alt boyutunda; üniversitede öğrenci kulüpleri, dernek ve vakıflar tarafından düzenlenen etkinliklere katılan (p=0,042), kariyer planlaması konusunda üniversitedeki hocalarından etkilenen (p=0,044) ve yönetici olmak isteyenlerin (p=0,017) puan ortalamasının daha yüksek olduğu belirlendi. KKÖ toplam puan ortalamasında ise, kariyer yapmak

TABLO 1: Öğrencilerin bazı özellikleri ile KKÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılması

Özellikler	n (%)	Bilinçli kariyer kararı $\bar{X} \pm SD$	Bilinçsiz kariyer kararı $\bar{X} \pm SD$	Çevresel etkenler $\bar{X} \pm SD$	Kariyer kararı toplam $\bar{X} \pm SD$
Cinsiyet					
Kadın	162 (70,4)	45,11±9,67	30,55±7,45	16,20±4,20	91,87±12,25
Erkek	68 (29,6)	44,13±11,3	32,98±6,80	16,91±3,99	94,02±18,53
Z/p değeri		0,238/0,507	3,543/0,220	1,197/0,243	7,866/0,381
Mezun olunan lise					
Anadolu lisesi	168 (73)	44,93±10,23	31,17±7,50	16,53±4,26	92,64±14,17
Fen lisesi	27 (11,7)	40,59±10,62	30,40±7,41	15,77±4,03	86,77±18,99
Meslek lisesi	35 (15,3)	47,54±8,75	32,42±6,47	16,34±3,75	96,31±9,51
F/p değeri		3,668/0,027	0,635/0,531	0,392/0,676	3,445/0,034
Aile tipi					
Çekirdek	187 (81,3)	45,24±10,48	30,67±7,48	16,14±4,31	92,06±15,32
Geniş	43 (18,7)	43,00±8,67	33,86±6,12	17,60±3,12	94,46±9,13
Z/p değeri		1,406/0,194	4,457/0,004	15,43/0,012	5,963/0,182
Daha önce üniversite okuma					
Evet	7 (3)	53,85±9,02	29,00±9,96	16,00±5,59	98,85±18,16
Hayır	223 (97)	44,53±10,11	31,34±7,26	16,34±4,11	92,31±14,25
Z/p değeri		-2,376/0,017	-1,194/0,233	-0,567±0,571	-0,589±0,556
Yaşanılan yer					
Şehir	153 (66,5)	45,35±10,43	31,18±7,38	16,22±4,31	92,77±13,81
İlçe	62 (27)	43,79±9,89	31,29±7,04	17,20±3,81	92,29±16,60
Kasaba, köy	15 (6,5)	43,60±8,87	32,06±8,47	15,06±3,36	90,73±10,36
F/p değeri		0,637/0,530	0,097/0,908	2,100/0,125	0,147/0,863
Şuanda kalınan yer					
Aile ile birlikte	110 (47,8)	44,50±10,73	31,26±7,38	16,63±4,08	92,40±14,47
Yurtta	102 (44,3)	44,85±9,90	31,39±7,56	16,44±4,29	92,68±15,37
Ev	18 (7,8)	46,55±8,46	30,66±5,96	14,94±3,58	92,16±6,36
F/p değeri		0,311/0,733	0,074/0,928	1,291/0,277	0,015/0,985
Ailedeki birey sayısı					
1 kişi	4 (1,7)	39,75±5,50	34,25±4,50	16,75±1,50	90,75±11,50
2 kişi	4 (1,7)	51,25±8,50	29,25±9,50	17,50±7,0	98,00±8,00
3 kişi	17 (7,4)	39,00±7,60	28,64±6,65	17,41±3,98	85,05±12,85
4 kişi	29 (12,6)	45,00±10,63	33,10±5,61	17,86±3,59	95,96±14,74
5 ve daha fazla	176 (76,5)	45,32±10,27	31,20±7,61	16,05±4,19	92,57±14,47
H/p değeri		11,557/0,021	3,175/0,529	5,989/0,200	10,367/0,035
Babanın öğrenim durumu					
Okur-yazar değil	25 (10,9)	38,28±8,82	30,28±6,38	16,20±3,21	84,76±15,74
İlkokul mezunu	106 (46,1)	45,07±10,51	30,11±8,28	16,51±4,55	91,70±15,59
Ortaokul mezunu	55 (23,9)	47,10±8,82	31,81±7,02	16,25±3,87	95,18±13,64
Lise mezunu	31 (13,5)	45,51±5,72	35,16±4,87	16,19±4,26	96,87±8,07
Üniversite mezunu	13 (5,7)	44,00±8,97	31,07±3,20	17,23±3,51	92,30±10,57
F/p değeri		3,489/0,009	3,142/0,015	0,199/0,939	3,201/0,014
Annenin öğrenim durumu					
Okur-yazar değil	64 (27,8)	43,78±10,69	31,57±7,95	16,26±4,36	91,65±17,06
İlkokul mezunu	120 (52,2)	45,11±10,20	30,83±7,56	16,60±4,26	92,55±13,48
Ortaokul mezunu	24 (10,4)	44,33±9,34	31,87±6,78	14,54±3,28	90,75±13,56
Lise mezunu	22 (9,6)	46,77±9,76	32,13±4,52	17,77±3,10	96,68±11,29
F/p değeri		0,540/0,655	0,333/0,802	2,568/0,055	0,810/0,490
Ailenin gelir düzeyi					
İyi	19 (8,3)	38,78±7,45	31,42±3,90	16,31±3,75	86,52±11,29
Orta	147 (63,9)	46,69±8,65	31,23±7,68	16,36±4,35	94,29±11,59
Kötü	64 (27,8)	42,31±12,73	31,31±7,39	16,57±3,82	90,20±19,51
F/p değeri		8,244/0,001	0,006/0,994	0,067/0,935	3,678/0,027
Toplam		44,82±10,18	31,27±7,34	16,41±4,15	92,51±14,38

KKÖ: Kariyer Kararı Ölçeği; SD: Standart sapma; Z: Mann-Whitney U testi; F: Tek yönlü varyans analizi; H: Kruskal-Wallis testi

TABLO 2: Öğrencilerin akademik süreçleri ile KKÖ ve alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılması

Özellikler	n (%)	Bilinçli kariyer kararı X±SD	Bilinçsiz kariyer kararı X±SD	Çevresel etkenler X±SD	Kariyer kararı toplam X±SD
Öğrenim görülen bölümü seçme nedeniniz					
Mesleğe olan ilgi	25 (10,9)	46,32±10,18	32,68±7,13	15,84±3,68	94,84±10,53
Kişilik özelliklerine uygun olması	24 (10,4)	46,45±8,42	30,68±6,43	16,29±2,89	93,62±7,67
Aile önerisi	35 (15,2)	43,51±9,75	30,48±8,17	17,25±4,52	91,25±16,91
Meslekte yükselme olanağının olması	6 (2,6)	42,00±5,47	33,00±1,09	18,50±2,73	93,50±9,31
Yakın çevrenin önerisi	2 (0,9)	45,00±0,00	39,00±0,00	24,00±0,00	108,00±0,00
Üniversite puanının hemşirelik için yeterli olması	28 (12,2)	44,53±6,75	32,67±4,53	16,25±3,65	93,46±10,15
İş bulma olanağının fazla olması	110 (47,8)	44,76±11,65	30,70±8,02	16,10±4,43	91,56±16,48
F/p değeri		0,364/0,901	0,938/0,468	1,840/0,092	0,663/0,680
Öğrenim görülen bölümdeki akademik başarı düzeyiniz					
Çok iyi	21 (9,1)	45,71±9,42	32,28±5,02	16,47±2,06	94,47±14,04
İyi	83 (36,1)	46,81±11,03	30,50±7,32	15,71±4,39	93,03±12,94
Orta	112 (48,7)	44,10±9,15	31,80±7,57	16,93±4,30	92,84±14,47
Zayıf	14 (6,1)	37,35±10,80	30,07±8,33	16,35±3,38	83,78±19,74
F/p değeri		3,953/0,009	0,753/0,522	1,397/0,245	1,927/0,126
Üniversitede öğrenci kulüpleri, dernek ya da vakıflar tarafından düzenlenen etkinliklere katılma					
Evet	140 (60,9)	46,14±8,39	30,99±6,95	16,86±4,17	94,00±12,25
Hayır	90 (39,1)	42,76±12,24	31,71±7,92	15,72±4,04	90,20±17,00
Z/p değeri		16,419/0,023	0,937/0,470	0,006/0,042	4,204/0,068
Katılmama nedeni (n=90)					
Vaktin olmaması	37 (16,1)	43,91±13,69	32,29±8,97	15,43±4,55	91,64±16,74
Yetersiz bulma	23 (10)	43,34±8,85	33,52±6,44	16,82±3,40	93,69±15,56
İlgi duymama	30 (13)	40,90±12,75	29,60±7,32	15,23±3,78	85,73±17,97
F/p değeri		0,532/0,589	1,797/0,172	1,175/0,314	1,679/0,192
Kariyer planlaması yapma					
Evet	92 (40)	50,70±8,13	30,42±7,84	16,60±4,87	97,73±12,08
Hayır	48 (20,9)	35,91±10,79	29,06±7,18	16,02±3,87	81,00±17,70
Kararsız	90 (39,1)	43,55±7,59	33,32±6,38	16,43±3,47	93,31±10,83
F/p değeri		48,700/0,001	6,608/0,002	0,315/0,730	26,350/0,001
Kariyer planı yapmada etkili kişi/ler					
Kendim	3 (1,3)	64,00±0,00	26,00±0,00	19,00±0,00	109,00±0,00
Hocalarım	2 (0,9)	42,00±0,00	35,00±0,00	21,00±0,00	98,00±0,00
Ailem	4 (1,7)	49,50±5,19	30,00±5,77	17,50±1,73	97,00±2,30
F/p değeri		24,185/0,001	2,927/0,130	5,519/0,044	51,292/0,001
Ailede kariyer yapan kişi varlığı					
Evet	85 (37)	48,07±10,25	30,92±6,93	16,48±3,80	95,48±12,99
Hayır	145 (63)	42,91±9,68	31,47±7,58	16,37±4,35	90,77±14,91
Z/p değeri		0,652/0,001	0,013/0,587	3,129/0,086	0,822/0,016
Geleceğe yönelik kariyer hedefleri					
Formasyon eğitimi almak	6 (2,6)	39,00±5,89	33,00±12,09	11,00±2,09	83,00±11,79
Yönetici olmak	20 (8,7)	42,50±9,05	33,85±5,18	17,60±3,48	93,95±15,20
Akademisyen olmak	52 (22,6)	48,51±9,28	31,38±7,09	16,19±4,05	96,09±8,63
Lisansüstü eğitim yapmak	35 (15,2)	45,54±7,60	32,11±5,52	17,28±3,52	94,94±11,83
İkinci üniversiteyi okumak	56 (24,3)	39,96±11,21	29,17±6,67	16,25±3,75	85,39±18,03
Meslekte başarılı olmak	61 (26,5)	47,04±10,08	31,60±8,76	16,40±4,86	95,06±13,63
F/p değeri		5,655/0,001	1,612/0,158	2,831/0,017	4,924/0,001
Öğrenim görülen bölümde kariyer planlamasına yönelik eğitim alma					
Evet	99 (43)	45,08±10,04	29,21±6,83	16,05±4,15	90,34±12,30
Hayır	131 (57)	44,62±10,32	32,83±7,34	16,69±4,14	94,15±15,62
Z/p değeri		0,160/0,738	0,430/0,001	0,012/0,245	1,309/0,047
Kariyer planlamasına yönelik alınan eğitim yeterli bulma					
Evet	37 (16,1)	43,89±8,61	29,70±6,08	15,37±3,62	88,97±11,76
Hayır	193 (83,9)	45,00±10,47	31,57±7,53	16,61±4,22	93,19±14,76
Z/p değeri		0,125/0,546	0,955/0,156	0,859/0,097	0,052/0,102
Kariyer planlamaya yönelik eğitim ve danışmanlığa ihtiyaç duyma					
Evet	117 (50,9)	46,99±9,48	31,62±6,98	16,20±4,27	94,82±11,54
Hayır	33 (14,3)	42,18±13,19	25,66±8,38	15,54±5,21	84,39±20,57
Kararsızım	80 (34,8)	42,32±9,16	33,07±6,27	17,08±3,35	92,48±14,04
Z/p değeri		5,708/0,004	13,499/0,001	1,938/0,146	7,120/0,001
Toplam		44,82±10,18	31,27±7,34	16,41±4,15	92,51±14,38

*n: sayı %: yüzde F: Tek yönlü varyans analizi; Z: Mann-Whitney U testi; KKÖ: Kariyer Kararı Ölçeği; SD: Standart sapma

isteyen ($p=0,001$), kariyerini kendisi planlayan ($p=0,001$), ailesinde kariyer yapan ($p=0,016$), akademisyen olmak isteyen ($p=0,001$), öğrenim gördüğü üniversitede kariyer planlamaya yönelik eğitim almayan ($p=0,047$) ve bu konuda danışmanlığa ihtiyaç duyan ($p=0,001$) öğrencilerin puan ortalaması daha yüksek bulundu. (Tablo 2).

TARTIŞMA

Kariyer planlaması, bireyin sosyal ve çalışma hayatına yönelik süreçleri kapsayan, oldukça karmaşık ve zorlu bir süreçtir.⁶ Dolayısıyla öğrencilerin, mesleki eğitim sürecinde ilgilerini, değerlerini, yeteneklerini tanıması ve bu doğrultuda kariyer hedeflerini planlaması son derece önemlidir.⁸ Bu nedenle bu çalışmada, intörn hemşirelik öğrencilerinin mezuniyet sonrasında ilişkin kariyer kararının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Literatürde bireylerin kariyer kararını etkileyen bireysel, sosyal ve çevresel faktörlere vurgu yapılmaktadır.⁶ Sönmez ve ark.nın hemşirelik bölümü son sınıf öğrencileri ile yaptığı çalışmada, öğrencilerin Kariyer Geleceği Ölçeği puan ortalamasının yüksek olduğu ve Kariyer Geleceği Ölçeği toplam puanının, mezun olduktan sonra hemşirelik mesleği yapmak isteme ile üniversite başarı düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.⁸ Çoşkun Palaz'ın yaptığı çalışmada, öğrencilerin kariyer kararı verme yetkinliği düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiş olup, ayrıca kariyer kararı verme yetkinliği yüksek olan öğrencilerin meslek bilgisi, kendini tanıma, kariyer tercihi ve kariyer planı oluşturma yolları alt boyutlarından da ortalamaların üzerinde puan aldığı tespit edilmiştir.¹⁰ Hemşirelik bölümü son sınıf öğrencileri ile yapılan bu araştırmada da öğrencilerin kariyer kararı toplam puan ortalamasının yüksek ($92,51 \pm 14,38$) olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin kariyer kararı puan ortalamasının yüksek olması, kariyer kararını etkileyen bilinçli-bilinçsiz ve çevresel etkenler alt boyutlarının farkında olduğu ve bu doğrultuda planlamalar yapabildiğini göstermektedir.

Doğru bir kariyer planlaması için öncelikli olarak; bireyin özellikleri, inanç ve tutumları, beklentileri, sosyal geçmişi, ailenin toplumsal ve ekonomik düzeyi, yaşadığı çevre ve mesleğin geleceği gibi faktörlerin göz önünde bulundurulması gerektiği bildi-

rilmektedir.^{6,11} Turan'ın son sınıf hemşirelik öğrencilerinin kariyer kararı vermedeki yetkinliklerini incelediği bir çalışmada, öğrencilerin çoğunlukla kadın, İç Anadolu Bölgesi'nde yaşayan ve çekirdek aile tipine sahip olduğu saptanmıştır.¹² Karadaş ve ark.nın yaptığı çalışmada, öğrencilerin %73,6'sının kadın ve %88,1'inin orta düzeyde gelire sahip olduğu ayrıca %66,4'ünün annesinin, %48,5'inin de babasının eğitiminin ilköğretim mezunu olduğu tespit edilmiştir.⁶ Kürtüncü ve ark.nın hemşirelik öğrencilerinin kariyer kararı yetkinliklerini değerlendirdiği bir çalışmada da, öğrencilerin %77,7'sinin kadın, öğrencilerden %60'ının annesinin ve %42'sinin babasının ilkokul mezunu olduğu belirlenmiştir. Ayrıca kadın, iyi düzeyde gelire sahip ve anne-babası üniversite mezunu olan öğrencilerin kariyer kararı yetkinlik beklentisi puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur.¹³ Bu çalışmada da öğrencilerin %70,4'ünün kadın, öğrencilerden %73'ünün Anadolu Lisesi mezunu, %46'sının babasının, %52'sinin annesinin ilkokul mezunu olduğu, %81,3'ünün çekirdek aile tipine ve %63,9'unun orta düzeyde gelire sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca meslek lisesi mezunu, babasının eğitim seviyesi lise olan ve orta düzeyde gelire sahip öğrencilerin kariyer kararı toplam puan ortalamasının daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Dolayısıyla öğrencilerin mesleki kariyer hedeflerini planlanmasında, ailenin eğitim seviyesi oldukça önemlidir. Bunun yanı sıra mesleğin özellikle orta düzeyde gelire sahip ailelerin çocukları tarafından tercih edilmesindeki önemli etkenin ülkemizde hemşirelik mesleğinin iş istihdamının yüksek olması sebebiyle olduğunu düşündürmektedir.

Literatürde hemşirelik öğrencilerinin kariyer kararı ve meslek seçimini etkileyen faktörler arasında özellikle kolay iş bulabilme düşüncesinin yanı sıra mesleği isteyerek ya da başka birinin yönlendirmesi ile seçme ve akademik başarı düzeyi gibi durumlar da yer almaktadır.¹⁴⁻¹⁶ Sönmez ve ark.nın yaptığı çalışmada hemşirelik mesleğini isteyerek seçen ve mezuniyet sonrası hemşirelik yapmayı düşünen öğrencilerin kariyer geleceği puan ortalamasının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.⁸ Karadaş ve ark.nın yaptığı çalışmada hemşirelik fakültesini ilk tercih olarak ve kendi isteği ile seçtiğini ifade eden öğrencilerinde kariyer uyumu ve kariyer iyimserliği puan

ortalamalarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.⁶ Yazıcı Altuntaş ve ark.nın yaptığı çalışmada da, öğrencilerin %25,2'sinin hemşirelik bölümüne ilk 3 tercihte yer verdiği tespit edilmiş olup, Çiftçi ve ark.nın çalışmasında ise, öğrencilerin 6-10. sıralarda hemşirelik bölümünü tercih ettiği belirlenmiştir.^{17,18} Bu araştırmada ise öğrencilerin %48,7'sinin iş bulma olanağının yüksek olması sebebiyle bu mesleği tercih ettiği ancak yakın çevresinin yönlendirmesiyle tercih edenlerinde KKÖ toplam puan ortalamasının daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p>0,05$). Görüldüğü gibi hemşirelik mesleğine ilgi duyan, mesleği isteyerek ya da yakın çevresinin önerisiyle tercih eden öğrencilerin kariyer planlamasına yönelik hedefleri daha yüksektir. Bu doğrultuda öğrencilere eğitim sürecinde rehberlik edilmesi, bilimsel ve sosyal etkinliklere katılımları konusunda destek olunarak, farkındalık oluşturulması önerilmektedir. Bu nedenle eğitim sürecinin başından itibaren öğrencilerin kariyer hedeflerini planlama, mezuniyet sonrasında kolay iş bulma, çalışılacak alanla ilgili yetenekleri geliştirme ve profesyonel yaşama kolaylıkla uyum sağlama açısından danışmanlık hizmetinin verilmesi gerekmektedir.^{19,20} Turan'ın yaptığı çalışmada, akademik başarısını iyi olarak değerlendiren, akademik etkinliklere katılan ve akademik hedefleri olan öğrencilerin akademik karar verme yetkinliklerinin daha yüksek olduğu ancak yine de öğrencilerin bu konuda danışmanlığa ihtiyaç duyduğu belirlenmiştir.¹² Bu araştırmada da öğrencilerin %48,7'sinin orta düzeyde akademik başarıya sahip olduğu, %60,9'unun üniversitenin düzenlediği akademik etkinliklere katıldığı, %50,9'unun da kariyer planlamaya yönelik danışmanlık almak istediği saptanmış olup, akademik başarısı çok iyi olan ve akademik etkinliklere katılan öğrencilerin kariyer kararı toplam puan ortalamasının daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p>0,05$). Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin kariyer planı yapmaya yönelik görüşleri incelendiğinde, öğrencilerin %40'nın kariyer hedefinin bulunduğu, öğrencinin kendisi ve ailesinin bu hedefi belirlemede etkili olduğu, geleceğe yönelik kariyer hedefi akademisyenlik olan öğrencilerin, kariyer kararı toplam puan ortalamasının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Özcan ve Kemer'in hemşirelik öğrencilerinin kariyer seçimine yönelik yaptığı çalışmada, öğ-

rencilerin kariyer seçiminde en fazla ailelerinden etkilendiği saptanmıştır.²¹ Kavurmacı ve ark.nın hemşirelik öğrencilerinin lisansüstü eğitime ve kariyer planlamaya yönelik görüşlerini incelediği çalışmada, öğrencilerin %77,1'inin lisansüstü eğitim almak istediği ve %45,3'ünün ise lisansüstü eğitimi akademisyen olmak amacıyla tercih ettiği belirlenmiştir.⁵ Karadaş ve ark.nın öğrencilerin kariyer planları incelendiği çalışmada da, %45,9'unun lisansüstü eğitim almak istediği ve %20,2'sinin akademisyen olmak istediği saptanmıştır.⁶ Bu sonuçlar hemşirelik öğrencilerinin çoğunluğunun kariyer planının olması, ailelerin de meslek seçiminde etkin rol alması, öğrencilerin lisansüstü eğitim almak istemesi, mesleki gelişim ve profesyonelliğin desteklenmesi açısından oldukça önemli olduğunu düşündürmektedir.

SONUÇ

Hemşirelik öğrencilerinin kariyer kararı toplam puanının yüksek olduğu, meslek lisesi mezunu, babasının eğitim seviyesi lise olan ve orta düzeyde gelire sahip, kendi kariyer planlamasını yapan, ailesinde kariyer yapan birey bulunan, akademisyen olmak isteyen ve kariyer planlaması yapabilmek için akademik danışmanlığa ihtiyaç duyan öğrencilerin kariyer kararı toplam puan ortalamasının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Eğitim hayatından iş yaşamına geçecek olan hemşirelik öğrencilerinin kariyer planlaması ve danışmanlığının daha bilinçli ve profesyonel koşullarda yürütülmesi son derece önemli olmakla birlikte öğrencilere kariyer planlamasına yönelik danışmanlık hizmetlerinin artırılması, üniversite bünyesinde kariyer planlama ve danışma merkezlerinin kurulup, aktif hâle getirilmesi ve öğrencilerin üniversite birinci sınıftan itibaren bu bölümlerle sürekli iletişim içinde olmasının sağlanması önerilmektedir.

Teşekkür

Çalışmaya dâhil olarak destek veren tüm hemşirelik son sınıf öğrencilerine teşekkür ederiz.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi

bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyesi veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirlirlik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Sibel Serçe, Özlem Owayolu; **Tasarım:** Sibel Serçe, Özlem Owayolu; **Denetleme/Danışmanlık:** Sibel Serçe, Hatice Güzel, Özlem Owayolu, Nimet Owayolu, Sema Aytaç; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Sibel Serçe, Sema Aytaç; **Analiz ve/veya Yorum:** Sibel Serçe; **Kaynak Taraması:** Sibel Serçe, Hatice Güzel, Özlem Owayolu, Nimet Owayolu, Sema Aytaç; **Makalenin Yazımı:** Sibel Serçe; **Eleştirel İnceleme:** Özlem Owayolu, Nimet Owayolu.

KAYNAKLAR

1. İlaslan E, Kalav S, Esirgenler A, Abdullah Ş, Er F, Tarhan E, et al. İki farklı fakülte öğrenci hemşirelik öğrencilerinin kariyer geleceğine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi [Evaluation of the views of nursing students studying in two different faculties on career future]. Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi. 2020;3(3):254-63. <https://doi.org/10.38108/ouhcd.787739>
2. Hallpike H, Vallée-Tourangeau G, Van der Heijden B. A distributed interactive decision-making framework for sustainable career development. Frontiers in Psychology. 2020;11:1279. <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2021.790533/full>
3. Gökdero Çınar H, Yılmaz D, Arkan B, Arslan M. Hemşirelik bölümü son sınıf öğrencilerinin bireysel kariyer planlama eğilimlerinin değerlendirilmesi [Evaluation of individual career planning trends of final-year nursing students]. Uludağ Tıp Dergisi. 2021;47(3):439-44. <https://doi.org/10.32708/utd.1022231>
4. Şen S, Özdelek S, Öz EN. Hemşirelik öğrencilerinde kariyer geleceği ile hemşirelik mesleğine yönelik imaj algısı arasındaki ilişkinin belirlenmesi [Determining the relationship between career future and image perception of nursing profession in nursing students]. Sağlık ve Hemşirelik Yönetim Dergisi. 2021;8(1):21-30. <https://shydergisi.org/vi.aspx?pdf=shyd&plng=tur&un=SHYD-62408>
5. Kavurmacı M, Tan M, Arkan D, Yıldız I. Hemşirelik öğrencilerinin lisansüstü eğitime ve kariyer planlamaya yönelik görüşlerinin belirlenmesi [Determination of nursing students' views on graduate education and career planning]. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi. 2021;24(2):192-201. <https://doi.org/10.17049/atauni-hem.645821>
6. Karadaş A, Duran S, Kaynak S. Hemşirelik öğrencilerinin kariyer planlamaya yönelik görüşlerinin belirlenmesi [Determining nursing students' opinions towards career planning]. Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2017;8(1):1-8. <https://doi.org/10.22312/sdusbed.224956>
7. Altunkürk ŞZ, Gençbaş D, Çiçek H, Bebiş H, Özdemir S. Hemşirelik öğrencilerinin mesleği tercih etme durumları ile mesleki kariyer planları arasındaki ilişkinin belirlenmesi [Determination of the relationship between the nursing students' status choice of profession and the professional career plans]. Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi. 2018;6(2):74-82. <http://chd.cumhuriyet.edu.tr/tr/download/article-file/486259>
8. Sönmez B, Önal M, Yıldız G. Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin kariyer değerleri ve kariyer geleceği arasındaki ilişkinin belirlenmesi [Determining The correlation between career values and career future of the fourth-year nursing students]. HSP Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi. 2019;6(1):127-35. <https://doi.org/10.17681/hsp.415119>
9. Yusupu R. Üniversite öğrencilerinde kariyer kararları ile mükemmeliyetçilik, öğrenme motivasyonu ve akademik başarı arasındaki ilişkiler [Yüksek lisans tezi]. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi; 2015. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=WBc656i315e2eV6-EZV1oIjPjulkbRYKemi-jbujhdc2nAveCx_TqESjH-lvvKJzQ
10. Çoşkun Palaz ŞÇ. Hemşirelik öğrencilerinin algıladıkları kariyer engelleri ile kariyer yetkinlikleri arasındaki ilişki [The relationship between perceived career barriers and career self efficacy by nursing students]. Yaşam Boyu Hemşirelik Dergisi. 2023;4(3):94-111. <https://nursing.com/files/nursing/394f9727-9b5d-458b-8594-988b9d4bacb3.pdf>
11. Jung YM, Yoo IY. Development and testing of the career decision-making self-efficacy scale for nursing students: a methodological study. BMC Nurs. 2022;21(1):231. PMID: 35999602; PMCID: PMC9396574.
12. Turan FD. Hemşirelik dördüncü sınıf öğrencilerinin beyin göçüne yönelik tutumlarının yordayıcısı olarak kariyer karar verme ve kariyer karar verme yetkinlikleri. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi [Career decision and career decision-making competences as the determinants of nursing fourth grade students' attitudes towards brain drain]. 2021;10(4):828-41. <https://doi.org/10.37989/gumussagbil.868955>
13. Kürtüncü M, Yıldız H, Kurt A. Hemşirelik bölümü öğrencilerinde anksiyete durumunun kariyer kararı yetkinlik beklentisine etkisinin belirlenmesi [Determining the effect of anxiety status on career decision self efficacy in nursing students]. OPUS International Journal of Society Researches. 2019;14(20):223-38. <https://doi.org/10.26466/opus.581800>
14. Özdelikara A, Ağaçdiken S, Aydın E. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve etkileyen faktörler [Career choices of nursing students and influencing factors]. Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2016;2:83-8. <http://journal.acibadem.edu.tr/en/download/article-file/1701548>
15. Özdemir FK, Şahin ZA. Hemşirelik bölümü birinci sınıf öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörler [Factors affecting the career choices of first year nursing students]. Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2016;1:28-32. <http://journal.acibadem.edu.tr/en/download/article-file/1701564>
16. Temel M, Bilgiç S, Çelikkalp U. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçiminde etkili faktörler [Effective factors in the career choice of nursing students]. Yüksek Öğretim ve Bilim Dergisi. 2018;8(3):480-7. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1711703>
17. Yazıcı Altuntaş S, Korkmaz Ş, Baykal Ü, Özyürek A, Pazar Z, Uz Ş, et al. Hemşire öğrencilerin kariyer yönelimleri ve bunu etkileyen faktörler [Student nurse' career orientations and the affected factors]. İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi Dergisi. 2005;13(55):179-97. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/95359>
18. Çiftçi GE, Bülbül SF, Bayar Muluk N, Çamur Duyan G, Yılmaz A. Sağlık bilimleri fakültesini tercih eden öğrencilerin, üniversite ve meslek tercihlerinde etkili olan faktörler [Factors in selecting a university and career among students studying in the faculty of health sciences (Kırıkkale University)]. Kartal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıp Dergisi. 2011;22(3):151-60. doi: 10.5505/jkartaltr.2011.98704
19. McLaughlin K, Moutray M, Moore C. Career motivation in nursing students and the perceived influence of significant others. J Adv Nurs. 2010;66(2):404-12. PMID: 20423423.
20. Tian Y, Fan X. Adversity quotients, environmental variables and career adaptability in student nurses. Journal of Vocational Behavior. 2014;85:251-7. https://www.peak-learning.com/wp-content/uploads/2019/05/PEAK_GRI_tian-fan.pdf
21. Özcan S, Kemer AS. Hemşirelik öğrencilerinin kariyer seçiminde aile etkisinin değerlendirilmesi. MAS Journal of Applied Sciences. 2021;6(4):899-908. DOI:10.52520/masjaps.123